

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 7. Ex qua intellectione procedat Filius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

proximè & immediatè producit proprietatem relativam Filii, ut probatum est art. 6. Ergo, &c. *Prob. maj.* Quia principium formale proximè & immediatè producit proprietatem relativam Filii, proximè & immediatè producit terminum essentialiter eundem realiter cum essentia divina: sed principium formale proximè & immediatè producit terminum essentialiter eundem realiter cum essentia divina, hoc ipso proximè & immediatè communicat essentiam divinam: principium enim producit terminum essentialiter eundem realiter cum essentia divina, hoc ipso præcisè rectè dicitur communicare, & necessariò communicat essentiam divinam. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Quia illud rectè dicitur principium formale remotum, in quo proximè fundatur, & ex quo virtualiter oritur principium formale proximum. Atqui principium formale proximum, quo communicatur Filio essentia divina, proximè fundatur, & virtualiter oritur ex intellectiōe divina: nam intellectiō divina proximè exigit, & virtualiter profundit paternitatem, ut probatum est. Ergo, &c.

Resp. III. Pater & Filius producendo Spiritum S. communicant illi essentiam divinam. Est de fide.

Prob. Quia Spiritus sanctus habet essentiam divinam, & non habet à se: quod enim producit, non habet essentiam à se, sed ab eo à quo producit. Ergo Spiritus S. habet essentiam divinam à Patre & Filio, à quibus producit. Ergo Spiritus sanctus habet essentiam divinam à Patre & Filio, vel per productionem, vel saltem per communicationem huius essentiae. Non primum: quia essentia divina non producit. Ergo secundum.

Resp. IV. Principium formale proximum, quo communicatur essentia divina Spiritui S. est proprietatem relativam spiratoris; remotum verò, est volitio divina.

Prob. 1. pars. Quia proprietatem relativam spiratoris est principium formale, quo proximè & immediatè producit terminum essentialiter idem realiter cum essentia divina. Ergo est etiam principium formale, quo proximè & immediatè communicatur essentia divina.

Prob. 2. pars. Quia illud est principium formale remotum communicandi essentiam Spiritui S. in quo proximè fundatur, & ex quo virtualiter oritur principium formale, quo proximè & immediatè communicatur essentia divina Spiritui sancto. Sed hoc principium proximè fundatur, & virtualiter oritur ex volitione divina: nam volitio divina proximè fundatur, & virtualiter profundit proprietatem relativam spiratoris. Ergo, &c.

Dices. Essentia divina se ipsam immediatè communicat Filio & Spiritui S. R. essentiam divinam se ipsam immediatè communicat Filio & Spiritui S. formaliter, seu per modum causae formalis, sicut filiaris Filio, spiratio passiva Spiritui S. & quilibet pars toti suo se communicat. At præter hanc communicationem formalem, quæ est communis tribus personis, est alia activa respectu personarum productarum, quæ est proximè & immediatè à proprietatibus relativis, paternitate scilicet & spiratione activa.

Ex dictis hæc sectione colligitur, in Deo esse tantum duas processiones reales: nam tot sunt in Deo processiones reales, quot sunt personæ realiter procedentes. At in Deo duæ tantum sunt personæ realiter procedentes. Ergo, &c. Divinæ autem illæ processiones, 1. sunt immanentes: nam processio illa dicitur immanens, quæ existit in suo principio. At processiones divinæ existunt in suo principio: sic processio Filii, sicut & ipse Filius, existit in Patre, quia est idem realiter cum essentia Patris. 2. Sunt vitales: nam sunt per intellectiōem & volitionem, & ita sunt actiones viventis, ut talis. 3. Sunt æternæ: nam Pater generat Filium ab æterno; similiter Pater & Filius ab æterno spirant Spiritum S. 4. Non sunt ex nihilo, quia termini illarum producuntur de substantia producentium: Filius enim est ex substantia Patris, & Spiritus S. ex substantia Patris & Filii.

Quæres I. Quinam sint termini formales processionum divinarum, ut productiones sunt? R. Esse pro-

Simonne T heol. Tom. I.

prietates relativæ personarum productarum: nam terminus formalis productionis dicitur illud, quod proximè & ratione sui producit, & ratione cuius totum, cuius est pars, aut quasi pars, dicitur produci. Atqui proprietatem relativam personæ productæ, per quam scilicet persona producta relativè opponitur producenti, id est, quod proximè & ratione sui producit, & ratione cuius tota persona denominatur producta. Ergo, &c.

Dices. In productione personæ creatæ terminus formalis productionis est natura. Ergo & in productione personæ divinæ. R. neg. conseq. Disparitas est, quia in productione personæ creatæ producit natura. At in productione personæ divinæ non producit natura, sed tantum communicatur. Unde in productione personæ divinæ natura non est terminus processionis, ut productio est, sed tantum ut est communicatio.

Quæres 2. Quinam sint termini totales processionum divinarum? R. Esse personas productas, nempe Filium & Spiritum sanctum. Ratio est, quia terminus totalis productionis est totum illud, quod per eam denominatur produci. Sed totum quod denominatur produci per processionem divinam, est persona producta. Ergo, &c.

ARTICULUS VII.

Ex qua intellectiōe procedat Filius.

Resp. I. Filius procedit ex perfectissima notitia essentiae divinæ. Ita omnes Scholastici.

Prob. Filius procedit ex illa notitia, in qua proximè fundatur fecunditas generandi. Sed fecunditas generandi fundatur proximè in perfectissima notitia essentiae divinæ. Ergo, &c. *Prob. min.* Quia si fecunditas generandi convenit Deo ratione alicujus notitiæ, certè convenit ratione notitiæ omninò necessaria, & circa objectum nobilissimum modo perfectissimo variantis.

Resp. II. Filius procedit ex notitia intuitiva omnium personarum.

Prob. Nam Filius procedit ex perfectissima notitia essentiae divinæ. Sed perfectissima notitia essentiae divinæ est etiam notitia trium personarum. Ergo, &c. *Prob. min.* Quia essentia divina perfectissimè cognita, cognoscitur & quidem perfectissimè, ut communicabilis ad intra, & radix proprietatum personalium. At non potest sic cognosci, quin perfectissimè cognoscantur proprietates personales, & personæ. Ergo, &c. Jam verò quod hæc notitia trium personarum, ex qua procedit Filius, sit intuitiva, faciliè ostenditur: nam est perfectissima notitia illarum, ut realiter existentium, & ipsi pro quolibet instanti reali coexistentium; cum re ipsa existant, & ipsi coexistent pro quolibet instanti realis durationis. Ergo, &c.

Obj. 1. Filius non procedit ex notitia Spiritus S. Neg. *Probabilis.* Si Filius procederet ex notitia Spiritus sancti, esset ejus imago. Neg. *seq.* Quia in divinis una persona non est imago alterius, nisi ab ea procedat. At Filius non procedit à Spiritu S. quamvis procedat ex ejus notitia.

At inquit. Si Filius procedit ex notitia Spiritus S. procedit à Spiritu S. Neg. *seq.* Nam notitia Spiritus sancti, non ipse Spiritus S. fundat fecunditatem generandi. *Probabilis tamen seq.* hoc argumento. Filius procedit ex notitia Spiritus S. Notitia Spiritus S. est ab ipso Spiritu S. velut objecto motivo & specificativo. Ergo Filius est à Spiritu S. Neg. *min.* Nam Spiritus S. se habet ad notitiam suam, ut objectum purè terminativum, non verò ut objectum motivum, quia non concurret ad eam physicè.

At inquit. Si Filius procedit ex notitia Spiritus S. Spiritus S. est prior Filio. Neg. *seq.* *Probabilis* hoc syllogismo. Spiritus S. est natura prior notitia sui. Notitia Spiritus S. est prior Filio. Ergo Spiritus S. est prior Filio. Neg. *maj.* Nam Spiritus S. non est causa notitiæ, qua cognoscitur: notitia enim Spiritus S. non producit, & ita non potest esse à Spiritu S. ut objecto ad eam physicè concurrente cum intellectu divino.

At inquit. Saltem Spiritus S. est ratione prior

T 2 notitia

notitia sui: quod sufficit. *Prob.* Objectum terminativum est ratione prius, quam notitia, qua cognoscitur. Sed Spiritus S. est objectum terminativum notitiæ, qua cognoscitur. Ergo Spiritus S. est ratione prior, quam notitia, qua cognoscitur. *R. dist. maj.* Objectum terminativum contingens, ad quod proinde cognoscendum intellectus divinus de se indifferens est, & non determinatus, est ratione prius, &c. *C. maj.* Objectum terminativum, planè necessarium, & ad quod cognoscendum intellectus divinus est essentialiter determinatus, est ratione prius, &c. *N. maj.* At Spiritus S. existens est objectum necessarium, & ad illum cognoscendum intellectus divinus essentialiter determinatus est. Unde intellectus divinus cognoscit Spiritum S. existentem, quia ex se & essentialiter determinatus est ad cognoscendum illum, & ita Spiritus S. non debet supponi ratione prius existens, quam cognoscatur.

At inquit. Mundus futurus est ratione prior, quam cognitio, qua cognoscitur à Deo esse futurus. Ergo similiter Spiritus sanctus, &c. *R. neg. conseq.* Nam mundus futurus est objectum contingens, ad quod proinde cognoscendum intellectus divinus est ex se indifferens, ita ut ex se aequè aptus sit ad cognoscendum oppositum. Unde ut intellectus divinus potius cognoscat mundum esse futurum, quam non esse futurum, debet aliquo modo determinari ab ipsa futuritione mundi, tanquam occasione, & objecto terminativo offerente hanc veritatem præ alia, quæ ejus loco posset aequè cognosci. Quare ut mundus cognoscatur à Deo esse futurus, debet supponi ratione prius esse futurus. At nihil simile dici potest de Spiritu S. & intellectu divino respectu Spiritus sancti; ut patet ex dictis.

Obj. 2. Filius non procedit ex cognitione intuitiva sui. *N. Probabilis.* Cognitio intuitiva Filii non est radix fecunditatis generandi. Ergo, &c. *N. ant. Probabilis.* Radix fecunditatis est ratione prior, quam fecunditas. Sed cognitio intuitiva Filii non est ratione prior, quam fecunditas generandi. Ergo, &c. *Neg. min. Probabilis.* Cognitio intuitiva Filii est cognitio Filii ut realiter existentis. Sed cognitio Filii ut realiter existentis, non est ratione prior, quam fecunditas generandi. Ergo, &c. *N. min. Probabilis.* Cognitio Filii ut existentis, non est ratione prior, quam Filius ut existens. Ergo multò minus ratione prior est, quam ipsa fecunditas producendi Filium. *Neg. ant.* Nam cognitio Filii ut existentis, est principium formale remotum productionis ejus. *Probabilis tamen ant.* Omnis cognitio objecti ut existentis, supponit existentiam objecti. Ergo cognitio Filii ut existentis, supponit Filium existentem, & consequenter ne quidem ratione prior est, quam Filius existens. *R. ant.* verum esse in homine, in quo objectum existens concurret physicè vel per se vel per speciem vicariam ad cognitionem sui intuitivam: falsum verò in Deo, in quo objectum existens non concurret physicè ad cognitionem sui intuitivam, nec per se nec per speciem. Unde in Deo cognitio objecti ut existentis, non solum non supponit existentiam objecti, sed ne quidem exigit ejus coexistentiam: nam Deus ab æterno intuitivè cognovit creaturas ut existentes in tempore.

Obj. 3. Cognitio, qua Pater generat Filium, est cognitio Filii ut futuri, non ut existentis. Ergo cognitio, qua Pater generat Filium, non est cognitio Filii intuitiva, sed abstractiva tantum. *N. ant. Probabilis.* Pater prius cognoscit cognitione, qua generat Filium, quam generet Filium; & prius generat Filium, quam sit Filius. Ergo, &c. *R. neg. conseq.* Nam Pater tantum ratione prius cognoscit, quam generet; & generat prius prioritate tantum originis, quam sit filius. Unde Filius existit pro omni instanti reali, pro quo Pater generat, & cognoscit cognitione, qua generat.

Obj. 4. Cognitio, qua Deus intuitivè cognoscit creaturas, non est causa illarum existentia. Ergo nec cognitio, qua Pater cognoscit intuitivè Filium, est principium formale generationis ejus. *R. neg. conseq.*

Disparitas est ex dictis ad *obj. 1.* Quia ratione prius est creaturas esse existentes pro tali differentia temporis, quam Deum eas intrui ut existentes pro tali differentia temporis. Unde cognitio, qua Deus intuitivè cognoscit creaturas, non est causa, sed potius aliquo modo effectus existentia illarum, ut exercita pro tali differentia temporis. At nihil simile dici potest de cognitione, qua Pater intuitivè cognoscit Filium; ut patet ex dictis loco citato.

Resp. III. Filius procedit ex cognitione creaturarum possibilem.

Prob. Nam Filius procedit ex perfectissima notitia essentia divina. Sed perfectissima notitia essentia divina est perfectissima notitia omnipotentia; & perfectissima notitia omnipotentia, est perfectissima notitia possibilem. Ergo, &c.

Obj. S. Anselmus in Monologio c. 30. dicit, verbum divinum non esse verbum creaturarum. Sed verbum divinum esset verbum creaturarum, si procederet ex illarum cognitione. Ergo, &c. *R.* Verbum divinum non esse verbum creaturarum possibilem productivè, quia verbum divinum non procedit à creaturis possibilem; sed esse verbum creaturarum possibilem objectivè, quia procedit ab actu, quo cognoscuntur creaturae possibilem: nam fecunditas generandi convenit Deo ratione cognitionis possibilem, quamvis non conveniat illi ratione ipsarum creaturarum possibilem. Unde creaturae possibilem se habent ad verbum divinum, ut objectum cognitionis, à qua est; & quamvis non sint ejus principium, sunt tamen objectum principii, à quo remotè procedit. Quare cum essentia divina & tribus personis dicuntur illo formaliter, & ita verbum divinum est de possibilem, licet non sit à possibilem. Quòd si S. Anselmus alicubi ait verbum non procedere à cognitione creaturarum, intelligendus est de cognitione creaturarum futurarum, aut existentium.

Resp. IV. Filius non procedit ex notitia creaturarum ut existentium, aut futurarum, sive absolute, sive conditionate.

Prob. Quia notitia, à qua verbum procedit, debet esse tam necessaria, quam verbum ipsum, & ejus productio: nam principium debet esse proportionatum productioni & termino productio, ut patet ex terminis. Atqui verbum & ejus productio sunt omnino necessaria; notitia verò creaturarum ut existentium, aut futurarum, est libera vel contingens. Ergo, &c. Præterea, etiam si nulla essent creaturae existentes aut futurae, & sic non esset in Deo notitia creaturarum existentium aut futurarum, adhuc idem verbum & eodem modo procederet; cum verbum, & modus quo procedit, sint absolute necessaria. Ergo verbum non procedit ex notitia creaturarum ut existentium, aut futurarum; alioqui non existente tali notitia, nec idem verbum, nec eodem modo procederet: nam Pater non diceret formaliter verbo omnia, quæ dicit formaliter, si verbum procedit ex tali notitia.

Obj. 1. Verbum procedit ex scientia eorum omnium quæ ipso dicuntur & exprimuntur. Sed futura & existentia dicuntur & exprimuntur verbo; nam Pater verbo futura & existentia dicit, & exprimit ipsimet verbo, tanquam persona, cui loquitur. Ergo, &c. *R. dist. maj.* Verbum procedit ex scientia eorum omnium, quæ ipso dicuntur formaliter, *C. maj.* Unde verbum procedit ex scientia necessaria essentia divina, trium personarum, & possibilem: nam hæc omnia dicuntur & exprimuntur verbo formaliter. Verbum procedit ex scientia eorum omnium, quæ ipso dicuntur consequenter tantum, & quasi in radice, *Neg. maj.* Unde verbum non procedit ex scientia contingentium, ut sunt futura & existentia creata, quia contingentia non dicuntur, & exprimuntur verbo, nisi consequenter, & quasi in radice.

Dices. Verbum procedit ex scientia eorum, quæ dicuntur ipso formaliter. Ergo procedit etiam ex scientia eorum, quæ dicuntur ipso consequenter tantum. *R. neg. conseq.* Disparitas est, quia scientia eorum, quæ verbo dicuntur formaliter, necessaria est. At in Deo

Deo omnis scientia necessaria apta est fundare, proindeque fundat fecunditatem generandi, & sic est principium formale remotum processionis Verbi. Scientia verò eorum, quæ verbo dicuntur & exprimuntur consequenter tantum, est scientia contingens. At in Deo scientia contingens non est apta fundare fecunditatem generandi, quæ est omnino necessaria, ac proinde ratione prior, quàm omnis scientia contingens: sicque scientia contingens non potest esse principium formale remotum processionis Verbi.

Dices. Tam futura & existentia creata dicuntur verbo formaliter, quàm essentia divina, tres personæ, & possibilia. Ergo verbum tam procedit ex scientia futurorum, & existentium creatorum, quàm ex scientia essentiae divinæ, trium personarum, & possibilibus. *R. neg. ant.* Nam Pater generando verbum, verbo dicit formaliter ipsum verbo ea, quorum scientiam per se primò communicat illi, ipsum producendo. At Pater scientiam essentiae divinæ, trium personarum, & possibilibus, per se primò communicat verbo, ipsum generando. Ergo Pater generando verbum, verbo dicit formaliter ipsi verbo essentiam divinam, tres personas, & possibilia: futura verò & existentia creata non dicit formaliter, quia generando verbum, non communicat illi naturam divinam per se primò, ut est scientia futurorum & existentium creatorum, sub qua consideratione ratione subsequitur generationem verbi; & in tantum communicat illi scientiam futurorum, & existentium creatorum, in quantum scientia necessaria essentiae divinæ, trium personarum, & possibilibus, quam illi formaliter communicat, apta est fieri, & ratione post ipsius verbi productionem fit per simplicem modificationem scientia futurorum & existentium creatorum, supposita eorum veritate obiectiva. Quod non est scientiam futurorum & existentium creatorum communicari verbo, nisi consequenter, & quasi in radice; proindeque Patrem non loqui verbo de futuris & existentibus creatis, nisi consequenter & quasi in radice: Pater enim loquitur Filio communicando illi scientiam, & eo modo loquitur, quo communicat illi scientiam, ipsum generando.

Obj. 2. Omnis cognitio, quam habet Filius vi suæ processionis, est principium formale remotum processionis ejus. Sed Filius habet, vi suæ processionis, scientiam futurorum & existentium creatorum. Ergo, &c. *R. dist. maj.* Omnis cognitio, quam habet Filius formaliter & per se primò vi suæ processionis, est principium formale remotum processionis ejus, C. maj. Nam omnis ejusmodi cognitio est planè necessaria, & sic apta fundare fecunditatem generandi. Omnis cognitio, quam habet Filius consequenter tantum vi suæ processionis, est, &c. N. maj. Nam omnis ejusmodi cognitio est contingens, & sic inepta ad fundandam fecunditatem generandi, quæ absolute necessaria est, & ratione prior omni scientia contingenti. *Ad min. autem dico,* Filium non habere nisi consequenter vi suæ processionis, cognitionem futurorum & existentium creatorum, ut suprà explicatum est. Unde nego conseq.

Obj. 3. Verbum procedit ex scientia eorum omnium quæ audit à Patre. At Verbum audit à Patre non solum necessaria, sed etiam contingentia. Ergo, &c. *R.* Verbum procedere ex scientia eorum, quæ audit à Patre formaliter, non verò ex scientia eorum, quæ audit à Patre consequenter tantum. At Verbum audit à Patre contingentia consequenter tantum: nam audit ea à Patre, quatenus nascendo accipit à Patre scientiam eorum, & ita eo modo audit ea à Patre, quo à Patre accipit eorum scientiam: non accipit autem à Patre eorum scientiam, nisi consequenter. Ergo non audit ea à Patre, nisi consequenter.

At inquit. Quare Verbum procedit tantum ex scientia eorum, quæ audit à Patre formaliter? *Resp.* Quia sola scientia eorum, quæ audit à Patre formaliter, necessaria est, ac proinde sola apta est fundare fecunditatem generandi, & ita sola apta est esse principium formale remotum processionis Verbi.

At inquit. Gratis dicitur scientiam eorum, quæ

Simones Theol. Tom. 2.

Verbum audit à Patre formaliter, necessariam esse, & solum necessariam esse. *R. neg.* Nam Verbum audit formaliter à Patre ea, quæ Pater dicit ei formaliter. At scientia eorum quæ Pater dicit Verbo formaliter, necessaria est, & sola necessaria est. Ergo, &c. *Nota.* Verbum audire à Verbo formaliter, est Verbum accipere à Patre scientiam formaliter. Pater autem dat Verbo formaliter omnem & solum scientiam necessariam. Igitur omnis & sola scientia eorum, quæ Verbum audit à Patre formaliter, necessaria est.

Obj. 4. Per id Pater constituitur in actu primo remoto ad producendum Verbum, per quod constituitur in actu primo remoto ad loquendum cum verbo: nam locutio Patris est ipsa productio verbi, quo loquitur ipsi verbo. Sed Pater constituitur in actu primo remoto ad loquendum cum verbo, per scientiam necessariam simul & contingentem: nam Pater loquitur cum verbo non solum de necessariis, sed etiam de contingentibus. Ergo Pater constituitur in actu primo remoto ad producendum verbum, per scientiam necessariam simul & contingentem; & ita in Deo scientia necessaria cum scientia contingenti facit adequatum principium formale, à quo remotè procedit verbum. *Ref. breviter,* Patrem per id constitui in actu primo remoto ad producendum verbum, per quod constituitur in actu primo remoto ad loquendum cum verbo formaliter de necessariis, & consequenter de contingentibus, nempe per scientiam necessariam essentiae divinæ, trium personarum, & possibilibus, quæ etiam apta est esse, & est ratione post verbum productum scientia contingentium. Unde adequatum principium formale remotum processionis verbi est scientia necessaria essentiae divinæ, trium personarum, & possibilibus, sed quæ simul apta est, & est ratione post verbi productionem scientia contingentium.

Obj. 5. Verbum procedit ex scientia comprehensiva divinitatis. Sed hæc scientia complectitur cognitiones necessarias & contingentes, quæ sunt in Deo: non enim comprehenditur divinitas, nisi cognoscantur actus ejus liberi, ac proinde eorum termini, nempe futura & existentia creata, quæ non nisi contingenter cognoscuntur. Ergo verbum procedit ex cognitionibus necessariis & contingentibus. *R.* Verbum non procedere ex scientia comprehensiva divinitatis adequatè sumpta, & prout se extendit etiam ad contingentia, ut futura & existentia creata, quia sub hac consideratione est aliquid contingens, & consequenter principium improprium generationi verbi, quæ est planè necessaria, & prior est ratione ex parte subjecti scientia futurorum & existentium creatorum, & actibus liberis divinæ voluntatis, in quibus hæc scientia fundatur.

Porro ex dictis hoc articulo, facile intelligitur, 1. Spiritum S. procedere ex amore necessario essentiae divinæ, trium personarum, & omnium possibilibus. 2. Non procedere ex amore libero, futurorum & existentium creatorum: primus enim amor, non verò secundus, aptus est fundare fecunditatem spirandi, quæ omnino necessaria est, & prior ratione ex parte subjecti omni amore libero & contingenti: sicque fecunditas spirandi fundatur in solo amore necessario, qui proinde solus est principium formale remotum processionis Spiritus sancti. Quæ contra hanc doctrinam opponi possunt, ex dictis hoc art. facile solvantur.

ARTICULUS VIII.

Quare processio secunda persona sit potius generatio, quam processio tertia persona.

Nota 1. In creatis generatio multipliciter accipitur. 1. Latissime, pro productione accidentis ex subjecto sustinente. 2. Latè, pro productione formæ substantialis materialis ex materia sustentante. 3. Proprie, pro productione substantiæ materialis completa,